

Dosarul nr. 2ra-364/23
2-20133416-01-2ra-06032023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: L. Lavric)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Malîi, L. Pruteanu, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

19 iulie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Olari (Petrovici) Tatiana,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Petrovici Tatiana împotriva lui Petrovici Alexei, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sector Râșcani, municipiul Chișinău cu privire la determinarea domiciliului și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori,

și la cererea reconvențională depusă de Petrovici Alexei împotriva Tatiane Petrovici, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sector Râșcani, municipiul Chișinău, cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori,

împotriva deciziei din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Petrovici Alexei și a fost modificată în parte hotărârea din 28 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 26 octombrie 2020, Olari (Petrovici) Tatiana s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Petrovici Alexei, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Râșcani mun. Chișinău, cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori împreună cu mama, încasarea pensiei de întreținere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 27 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a dispus separarea pretenției de desfacere a căsătoriei încheiată la data de 10 mai 2014 între Petrovici Tatiana și Petrovici Alexei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că în căsătoria încheiată cu Petrovici Alexei la data de 10 mai 2014 s-au născut copiii minori XXXXX, a.n. XXXXX și XXXXX, născut la data de XXXXX.

A menționat reclamanta că, deși din luna iunie 2020 locuiesc separat, pârâtul continuă violența psihologică asupra sa prin intimidare, control asupra vieții, urmărire, filmare ascunsă, amenințări, intrare forțată, fără permisiune în locuința unde domiciliază cu copiii, influențează psihologic copiii, întru determinarea lor de a se

îndepărta și a se comporta urât cu ea, li se impune stilul de viață unde rolul mamei este nesemnificativ, iar cerințele și recomandările mamei pot fi ignorate. Petrovici Alexei nu dorește să contribuie la diminuarea conflictelor și violenței în familie, nu dorește să întrețină familia pe măsura cheltuielilor existente, în schimb urmărește cu orice scop afectarea reputației ei la serviciu, întru diminuarea surselor de existență. Consideră că comportamentul agresiv al pârâtului are un impact negativ asupra sa și a copiilor, afectați moral și psihologic de situația tensionată din familie. Considerându-se victimă a violenței în familie, s-a adresat Centrului de Drept al Femeilor, fiind încurajată la depunerea prezentei acțiuni și la efectuarea unei evaluări psihologice, efectuată la psihologul Marina Valueva.

A afirmat reclamanta că, pârâtul cunoaște slăbiciunea sa, și anume, siguranța, confortul și sănătatea copiilor și doar prin intermediul lor o poate manipula, controla și amenința, astfel provocându-i stare de neliniște, suferință și frică de luare a copiilor fără știrea și acordul său, fapt ce a generat incompatibilitate a viziunilor contrare asupra modului și principiilor de conviețuire și în contextul atmosferei create, au condus-o la convingerea fermă despre imposibilitatea păstrării în continuare a familiei.

Reclamanta și-a exprimat convingerea că instanța, în interesul major al copiilor minori care sunt la o vârstă fragedă, va lua în considerare vârsta copiilor atașamentul față de mama, faptul că își depune toată sârguința și puterea fizică și morală pentru a le asigura nivelul de trai corespunzător și potrivit, adecvat pentru sănătatea, educația și dezvoltarea copiilor, dispunând de locuință proprie, asigurând un înalt nivel de dezvoltare intelectuală, copiilor le este asigurată frecventarea mai multor activități: dans, bazin, atelier de creație. Grija, dragostea și afecțiunea sa față de copii urmează să convingă, în opinia sa, instanța să determine domiciliul copiilor împreună cu mama.

A declarat reclamanta că, având în vedere că pe parcursul conviețuirii pârâtul permanent se opunea cu înverșunare să participe la întreținerea copiilor în quantumul solicitat, iar actualmente participă doar parțial, consideră necesar și oportun încasarea de la pârât a pensiei lunare pentru întreținerea copiilor în sumă bănească fixă a câte 4000 lei pentru fiecare copil, or, aportul financiar al pârâtului mereu a fost unul de acoperire a strictului necesar, însoțit de reproșuri și ignoranță, toate cheltuielile au fost suportate de ea, pârâtul însă, își ascundea proveniența și mărimea veniturilor, a refuzat de a avea un buget comun, achita parțial doar ce considera de cuviință.

A solicitat reclamanta stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX, a.n. XXXXX și XXXXX, născut la data de XXXXX împreună cu mama Petrovici Tatiana, încasarea din contul lui Petrovici Alexei în beneficiul Tatiane Petrovici pensia alimentară pentru întreținerea copiilor minori XXXXX, și XXXXX, în sumă fixă de 4 000 lei, lunar, pentru fiecare copil, până la atingerea majoratului copiilor și încasarea cheltuielilor de judecată.

La 07 mai 2021, avocatul Bot Alexandru, în interesele lui Petrovici Alexei, a depus acțiune reconvențională împotriva Tatiane Olari (Petrovici), intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului Râșcani, mun. Chișinău, cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori împreună cu tata.

În motivarea acțiunii reconvenționale Petrovici Alexei a indicat, că Petrovici Tatiana este în permanentă ocupată cu obligațiile de serviciu, educația copiilor este asigurată de persoane terțe - bone, care activează în lipsa unui contract de muncă,

precum și în lipsa consimțământului său. Reieșind din faptul că pârâta în permanență îi limita și chiar interzicea posibilitatea de a avea întrevederi cu proprii copii, a fost nevoit să apeleze la autoritatea tutelară, astfel, în prezent întrevederile cu copiii sunt asigurate de prescripțiile Deciziei nr. 52/1 din 25 octombrie 2020, emisă de Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Râșcani, prin care, însă, nu se soluționează problema educației de care au nevoie copiii. Or, în zilele în care aceștia sunt încredințați pârâtei, supravegherea și educația lor este asigurată de către bone asupra cărora el nu deține nici o informație, nici un control și a căror servicii nici nu le-a contractat, iar orarul său de lucru este unul flexibil, fapt ce îi permite să asigure grija, întreținerea și educația permanentă și continuă a copiilor, motiv pentru care a solicitat determinarea domiciliul copiilor minori împreună cu tata.

Prin hotărârea din 28 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea inițială a fost admisă parțial. A fost încasat din contul lui Petrovici Alexei în beneficiul Tatiane Petrovici pensia pentru întreținerea copiilor minori XXXXX, a.n. XXXXX și XXXXX, născut la data de XXXXX în sumă fixă de 4 000 lei, lunar, pentru fiecare copil, începând cu data adresării în instanța de judecată -26 octombrie 2020 până la atingerea majoratului copiilor. A fost încasat din contul lui Petrovici Alexei în beneficiul Tatiane Petrovici suma de 10 130 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. A fost încasat din contul lui Petrovici Alexei în beneficiul statului suma de 2880 lei, cu titlu de taxa de stat. În rest, acțiunea inițială a fost respinsă. Acțiunea reconvențională a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de fond a reținut, că este justificată continuarea modului de trai al copiilor la domiciliul mamei, unde ei se află de la naștere. Totodată, la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori în sumă de 4 000,00 lei lunar pentru fiecare copil, instanța de judecată a ținut cont în deplină măsură de obligația părinților de a-și întreține copiii, cererea reclamantei, evoluția acestor sume pentru ultimii ani, creșterea și necesitatea asigurării unui nivel de trai decent pentru copii.

Respingând pretenția reclamantei cu privire la încredințarea și lăsarea la educația sa a copiilor până la atingerea majoratului, instanța de fond a reținut că, potrivit prevederilor art.58 Codul familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat. Drepturile și obligațiile părinților, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod, încetează din momentul atingerii majoratului sau obținerii capacității depline de exercițiu de către copil. Totodată a reținut și prevederile art. 60 alin.(1), (2) - părinții au dreptul și sînt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat. Părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane. Astfel, pîrîtul are dreptul, precum și obligația de a participa la creșterea și educarea copiilor minori Petrovici Tamara și Petrovici Victor.

Urmare, ținând cont de faptul că instanța de judecată a ajuns la concluzia de a admite pretenția formulată de reclamantă cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori împreună cu mama, instanța a respins acțiunea reconvențională înaintată de Petrovici Alexei.

La 20 august 2021, Petrovici Alexei, reprezentat de avocatul Bot Alexandru a declarat apel nemotivat, iar la 23 martie 2022 a depus cerere de apel motivată,

împotriva hotărârii din 288 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii contestate în partea încasării pensiei alimentare cu emiterea unei noi hotărâri în această parte cu privire la încasarea în beneficiul copiilor minori a pensiei de întreținere în mărime de 1/3 din toate tipurile de venit (f.d. 14-20, vol. II).

Prin decizia din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Petrovici Alexei, a fost modificată hotărârea din 28 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în partea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori și a cheltuielilor de judecată.

S-a modificat cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori XXXXX, născută la XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX, încasată de la Petrovici Alexei în beneficiul reclamantei Olari (Petrovici) Tatiana, prin micșorarea acesteia de la suma de 4000 lei lunar, pentru fiecare copil, până la suma de 2000 lei lunar, pentru fiecare copil.

S-a modificat cuantumul taxei de stat încasată de la Petrovici Alexei în beneficiul statului, de la plata căreia a fost scutită în temeiul Legii reclamanta la depunerea acțiunii în partea pretenției de încasare a pensiei, prin micșorarea acesteia de la suma de 2880 lei, la suma de 1440 lei.

Instanța de apel a reținut că, la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor, instanțele judecătorești vor ține cont și de dispozițiile art. 58 alin. (1) și art. 74 alin. (1) Codul familiei, care expres prevăd că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sânt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat. Totodată, conform art. 18 alin. (1) din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale, poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

De asemenea, instanța de apel a reținut că potrivit art. 18 alin. (1) al Convenției internaționale din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Astfel instanța de apel a constatat că instanța de fond greșit a stabilit cuantumul pensiei de întreținere fără a elucida durata activității în câmpul muncii a pârâtului, care sunt veniturile stabile și dacă suma atribuită cu titlu de pensie de întreținere în sumă fixă este sau nu echivalentă cu mărimea cuantumului minim de existență pentru copilul de vârsta respectivă.

La acest capitol instanța de apel a reținut că, apelantul Petrovici Alexei a fost angajat la Agenția pentru Știință și Memorie Militară ca specialist în cercetare științifică, având un salariu de 3796 lei, fapt confirmat prin certificatul nr. 63 din 02 aprilie 2021, eliberat de autoritate, dar la momentul examinării cauzei în apel nu mai este angajat în câmpul muncii și nu dispune de un venit stabil.

Totodată, instanța de apel a reținut că, potrivit informației Biroului Național de Statistică, pentru anul 2020, valoarea minimului de existență, pentru un copil a

constituit 1994,5 lei, iar pentru anul 2021 - suma de 2044,2 lei. Astfel, stabilirea cuantumului pensiei de 2000 lei lunar pentru fiecare copil este mult peste $\frac{1}{2}$ din minimul de existență, însă, consideră instanța de apel că pensia urmează a fi încasată anume în acest cuantum, pentru a asigura copiilor un trai decent și un conform apropiat de cel când copiii locuiau în familia integră.

Urmare, instanța de apel a reținut că solicitarea intimatei-reclamante Olari (Petrovici) Tatiana cu privire la încasarea pensiei în mărime de 4000 lei, lunar pentru fiecare copil nu este rațională și nici echitabilă, or sarcina de întreținere a copilului minor le revine ambilor părinți în mod egal.

La data de 02 decembrie 2022, Olari (Petrovici) Tatiana a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 23 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea hotărârii din 28 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, ca fiind legală și întemeiată.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, instanța de apel a interpretat în mod eronat prevederile art. 432 alin. (2) lit. c) CPC, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la examinarea cauzei.

A menționat recurenta că, judecătorul Vitalie Cotorobai nu avea dreptul legal de a participa la examinarea cauzei, deoarece la data de 22 februarie 2022, în componența judecătorilor Dorin Dulghieru (președinte), Victoria Sîrbu și Vitalie Cotorobai au examinat recursul declarat de Petrovici Alexei împotriva încheierii din 14 ianuarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, privind eliberarea ordonanței de protecție în privința Tatiane Olari (Petrovici) și a copiilor minor, care au decis respingerea recursului și menținerea încheierii contestate, însă judecătorul Vitalie Cotorobai a avut opinie separată.

Totodată, recurenta a indicat că la data de 22 martie 2022, completul Curții de Apel Chișinău, în componența judecătorilor Ala Malii, (președinte), Vitalie Cotorobai și Dorin Dulghieru au examinat recursul declarat de Olari (Petrovici) Tatiana împotriva încheierii din 26 ianuarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, privind respingerea cererii cu privire la aplicarea măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie, fiind respins și menținută încheierea instanței de fond.

Astfel, consideră că litigiile la care a participat judecătorul Vitalie Cotorobai au tangență cu circumstanțele prezentului litigiu, iar judecătorul a avut o părere și concluzie în coraport cu personalitatea și motivele intimatului Petrovici Alexei, pentru ce i-a fost înaintată cerere de recuzare, însă ilegal a fost respinsă.

Consideră că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, fapt ce se demonstrează și prin opinia separată a judecătorului Gh. Mîra asupra încheierii de respingere a cererii de recuzare a judecătorului Vitalie Cotorobai.

La fel, susține că instanța de apel eronat a interpretat prevederile art. 74 și art. 76 din Codul familiei, or instanța de fond corect a constatat faptul că intimatul deși dispune de mijloace financiare destul de considerabile evită și ignoră participarea benevolă la întreținerea copiilor minori.

De asemenea, invocă că instanța de apel abuziv a ignorat necesitatea de a ține cont de principiul interesul superior al copilului, prevăzut de art. 9 din Convenția cu privire la drepturile copilului, la care RM este parte.

A afirmat că, modificarea cuantumului pensiei de întreținere nu trebuie să favorizeze interesele părinților în detrimentul intereselor copilului și nu trebuie să depășească cadrul legal pertinent.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 23 iunie 2022 și a fost expediată la adresa poștală a recurenteii la data de 25 octombrie 2022, dar date care ar confirma recepționarea acesteia la materialele cauzei lipsesc, inclusiv a fost expediată și la poșta electronică a avocatului acesteia, Rodica Bevziuc rodicabevziuc@yahoo.com, iar recursul a fost depus la 02 decembrie 2022.

Astfel, recursul, este în termen.

La 09 martie 2023, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Petrovici Alexei și Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Rîșcani mun. Chișinău cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 14, vol. IV).

Prin referința depusă la 21 aprilie 2023, Petrovici Alexei a solicitat declararea ca fiind inadmisibil recursul declarat de Olari (Petrovici) Tatiana.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră

că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Olari (Petrovici) Tatiana, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Olari (Petrovici) Tatiana, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Olari (Petrovici) Tatiana, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Olari (Petrovici) Tatiana, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Mariana Pitic